

ZÁPIS Z USTAVUJÍCÍHO JEDNÁNÍ VĚDECKÉ ARCHIVNÍ RADY

15. listopadu 2023, v přednáškovém sále Národního archivu

Přítomni: PhDr. Daniel Doležal, Ph.D. (OASSS MV), Mgr. Petr Vokáč (MV), Mgr. Stanislav Bárta, Ph.D., (Masarykova univerzita), Mgr. Daniela Brokešová (Státní oblastní archiv v Litoměřicích), Mgr. Petr Cajthaml (Univerzita Karlova), doc. Dr. Ing. Michal Ďurovič (Vysoká škola chemicko-technologická v Praze), doc. PhDr. Olga Fejtová, Ph.D. (Archiv hlavního města Prahy & Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem), PhDr. Daniel Kovář (Státní oblastní archiv v Třeboni), Mgr. Jiří Kutil (Národní filmový archiv), PhDr. Zdeněk Martínek (Moravský zemský archiv v Brně), doc. JUDr. PhDr. Petr Mlsna, Ph.D. (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže), prof. PhDr. Hana Pátková, Ph.D. (Univerzita Karlova), prof. PhDr. Marie Ryantová, CSc. (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích), Mgr. Zbyšek Stodůlka (Národní archiv), Mgr. Hana Šústková, Ph.D. (Archiv města Ostravy). Dle prezenční listiny.

Jednání vědecké archivní rady bylo zahájeno v 10.03 hod. přivítáním 1. místopředsedou D. Doležalem. Dva členové VAR byli omluveni ze své nepřítomnosti (T. Černušák, L. Nachtmann). Poblahopřál všem ke jmenování a předal přítomným jmenovací dekrety podepsané ministrem vnitra V. Rakušanem. Zápis z předchozího zasedání nebyl projednán, neboť je ustavena Vědecká rada v novém složení. Tajemníkem VAR byl v souladu s čl. 5, odst. 1 Statutu Vědecké a archivní rady (Pokyn ministra vnitra ze dne 15. června 2023) určen Mgr. Michal Severa, zaměstnanec odboru archivní správy a spisové služby MV. Následovalo představení jednotlivých členů Vědecké archivní rady, která na následujících 7 let bude pracovat v tomto složení:

Mgr. Petr Vokáč, Ministerstvo vnitra - předseda VAR

PhDr. Daniel Doležal, Ph.D., Ministerstvo vnitra - 1. místopředseda VAR

Mgr. Stanislav Bárta, Ph.D., Masarykova univerzita

Mgr. Daniela Brokešová, Státní oblastní archiv v Litoměřicích

Mgr. Petr Cajthaml, Univerzita Karlova

doc. PhDr. Mgr. Tomáš Černušák, Ph.D., Masarykova univerzita & Akademie věd ČR

doc. Dr. Ing. Michal Ďurovič, Vysoká škola chemicko-technologická v Praze

doc. PhDr. Olga Fejtová, Ph.D., Archiv hlavního města Prahy & Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

PhDr. Daniel Kovář, Státní oblastní archiv v Třeboni

Mgr. Jiří Kutil, Národní filmový archiv

PhDr. Zdeněk Martínek, Moravský zemský archiv v Brně

doc. JUDr. PhDr. Petr Mlsna, Ph.D., Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Mgr. Lukáš Nachtmann, Archiv společnosti Škoda Auto

prof. PhDr. Hana Pátková, Ph.D., Univerzita Karlova

prof. PhDr. Marie Ryantová, CSc., Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Mgr. Zbyšek Stodůlka, Národní archiv

Mgr. Hana Šústková, Ph.D., Archiv města Ostravy

1. VOLBA 2. MÍSTOPŘESEDY VAR

Podle čl. 3, odst. 2 Statutu Vědecké archivní rady (Pokyn ministra vnitra ze dne 15. června 2023) volí druhého místopředsedu VAR ze svých členů.

M. Ryantová navrhla ke jmenování Z. Martíneka, který naopak navrhl, že by tento post měl zastávat někdo z jiných než státních archivů, nebo zástupce akademické sféry. Poté S. Bárta navrhl M. Ryantovou a Z. Martínek jeho návrh podpořil. M. Ryantová souhlasila a VAR mohla přistoupit k hlasování o kandidátce.

Pro: 14
Proti: 0
Zdržel: 1

Vědecká archivní rada zvolila 2. místopředsedou VAR M. Ryantovou.

2. POSTAVENÍ VAR A OKRUHY JEDNÁNÍ (P. VOKÁČ)

Podle § 85 odst. 2 AZ - Poradním orgánem ministra vnitra pro odborné a vědecké otázky archivnictví a výkonu spisové služby je Vědecká archivní rada.

Postavení VAR jako poradního orgánu ministra vnitra vyžaduje následující:

- Je potřeba, aby ministr vnitra o VAR věděl a komunikoval s ní. Zápisy z jednání VAR a její doporučení musejí být předkládány ministroví. Informace a úkoly od ministra budou přenášeny na jednání VAR – zajistí VŘ Vokáč.

- Hlavními okruhy jednání VAR musejí být věci, které jsou co do významu pro ministra zajímavé (dopady politicky marketingové, mediální, legislativní, finanční) – zajistí všichni členové VAR.

Příklady:

- Projekty s významným vědeckým nebo popularizačním dopadem (Projekt NA – Politické procesy; nasazení AI v ZA Opava, archivní medaile)
- Otázky vyžadující rozhodnutí ministra nebo jeho podporu (financování významných projektů, záštita konferencí a výstav, sjednávání mezistátních dohod)
- Koncepční materiály vyžadující vědomí nebo souhlas ministra – materiály pro vládu, strategické vize
- Legislativa – veškeré změny právních předpisů na úseku archivnictví a spisové služby (zapojení členů VAR do přípravných prací i do meziresortu a do vypořádání připomínek)

Postavení VAR jako nejvyššího a jediného zákonem upraveného poradního orgánu na úseku archivnictví a spisové služby vyžaduje následující:

- VAR musí zastřešovat další již existující poradní orgány. Je nutné zajistit obousměrné sdílení výstupů mezi těmito tělesy a VAR – zajistí tajemník VAR a vedoucí poradních orgánů.

- VAR musí být tematicky otevřeným fórem pro sdílení a konzultace. Každý člen je vítán se svými podněty a návrhy. Je potřeba zajistit strukturovanou a fundovanou diskusi – náměty by měly být na jednání zasílány a zařazovány s předstihem – zajistí všichni členové VAR a tajemník VAR.

- VAR se musí scházet relativně často, nestačí potkat se jednou za půl roku a bilancovat, co nám v mezičase proklouzlo mezi prsty – zajistí VŘ Vokáč.

Hlavní okruhy jednání VAR na rok 2024

- Vize archivnictví
- Revize strategie rozvoje archivů - příprava nového materiálu pro vládu
- Mobilizační materiál ke stavu materiálního a finančního zabezpečení archivní soustavy
- Národní plán digitalizace

- Nový zákon o správě dokumentů a o archivnictví (věcný záměr zařazen do návrhu plánu legislativních prací vlády na rok 2024 – viz *Příloha č. 1*). Věcný záměr by měl být předložen do konce června 2024 Legislativní radě Vlády, proto by bylo dobré, aby na počátku příštího roku VAR věc projednala

Diskuze:

S. Bárta se dotázal, zda má smysl předkládat záměr zákona v momentě, kdy není vypracovaná koncepce archivnictví a definováno tedy další směřování oboru. **P. Vokáč** odpověděl, že by nečekal na koncepci, ale mělo by se na obojím pracovat souběžně a průběžně. **P. Mlsna** se zeptal, zda je již na MV jasno, zda vzniknou dvě normy či jedna. Ve hře jsou obě možnosti a zákon o správě dokumentů by mohl být technického charakteru o činnosti původců, zatímco zákon o archivnictví o činnosti archivů.

O. Fejtová podporuje vznik jedné společné normy, neboť propojení obou segmentů je jasné a nemělo by se to dělit. **D. Doležal** uvedl, že je potřeba v legislativě dobře řešit vztah archivů k původcům. Ale nemá problém s rozdělením norem. **P. Vokáč** sdělil, že by dvě normy byly praktičtější, jedna by se měnila dynamičtěji. **Z. Stodůlka** uvedl na příkladu zahraničních zákonů a norem tu skutečnost, že jsou většinou formulovány obecně a co nejvolněji. Do budoucna na základě evropské legislativy vyplynou další povinnosti původcům ve správě dalších dat a systémů.

P. Cajthamlovi se zamlouvají dvě normy. Riziko však je, aby nebyly archivy vytěsňeny ze správy dokumentů. Do správy dokumentů by měla být zakotvena předarchivní péče.

Kvituje, že půjde o zákon o správě dokumentů. Archiv by měl mít celkově dohled nad správou dokumentů u původce a posílit jejich roli. Na příkladu univerzit zmínil zapojení archivů do přímého výkonu spisové služby celé univerzity, což funguje pouze na malých univerzitách.

S. Bárta připomněl, že je potřeba strategicky posílit postavení archivů, například NDA.

Z. Stodůlka si myslí, že archiv by měl participovat na vývoji informačně hodnotných informačních systémů (databáze, etc.) u veřejnoprávních původců dle metodiky Archiving by Design, schválené European Archives Group v květnu 2023 (viz. *Příloha č. 2*). Dále zmínil, že DIA připravuje novelu vyhlášky 529/2006 Sb., o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy, která však ze své povahy podzákonné normy nemůže výslovně zakotvit spolupráci s archivem, i když ji, vzhledem ke stanovení povinností v životním cyklu informačního systému, předpokládá.

P. Mlsna poznamenal, že by se mělo revidovat, jakou má pozici MV vůči archivům. Oba zákony by měly zůstat v MV (což by měl ošetřit kompetenční zákon). Mohou být dva zákony, ničemu by to nevadilo, ale měla by se udělat provazba (lex generalis, lex specialis). Nemělo by se udělat tvrdé oddělení obou norem – pak nepůjde agendy a zákony odebrat např. jiným rezortem nebo úřadem. Mělo by se zacílit na projekty (AI, etc.), na které jsou peníze z evropských fondů.

Přehled dopadů návrhu právního předpisu – Věcný záměr zákona o správě dokumentů a archivnictví je zveřejněn v e-Klepu – viz *příloha č. 1*.

P. Vokáč jako příklad uvedl vývoj nového informačního systému pro matriky.

P. Cajthaml – je potřeba revidovat i další zákony a předpisy (vysokoškolský zákon), které nejsou v souladu s archivním zákonem.

P. Vokáč oznámil, že na příštím zasedání budou témata dále rozvíjena.

3. ATESTACE ESSL

Atestační středisko funguje, ale zatím se k atestaci nikdo nepřihlásil. Počítá se, že během týdne by měly být hotové atestační scénáře. Aktuálně je ovšem ve hře poslanecká novela AZ a termíny se posouvají, aby bylo více času pro původce. Další změny, výjimky pro malé původce – obce I. typu a jejich zřizované organizace. Dále je zde možnost zřídit bezpečnostní archiv na Hradě.

4. VIZE ČESKÉHO ARCHIVNICTVÍ

V úterý se na MU v Brně projednávaly formulované vize českého archivnictví a záznam z celého jednání je dostupný na [YouTube](#). Setkání předcházela jednání v Hradci Králové na prvním workshopu k aktuálním problémům českého archivnictví a také na archivní konferenci v Pardubicích. Veřejnosti byly prezentovány základní teze, které nyní budou vyhodnoceny a předloženy k široké diskuzi. Text by měl být hotov na jaře příštího roku, předložen a schválen MV, VARem a také vzat na vědomí valnou hromadou České archivní společnosti. Na to by měla navázat příprava koncepce, strategie a analýza současného stavu archivnictví a těchto problémů. Tento úkol si bere na sebe MV, kdy byla pracovní skupina posílena o P. Vokáče a J. Horu. Tým není definitivní a může být mírně rozšiřován.

Texty vizí budou zveřejněny a měly by vyjít v Archivním časopise jako materiál.

S. Bárta doplnil, že nejbližším navazujícím krokem je setkání pracovní skupiny 27. listopadu s kolegy ze Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. s cílem nastavit analýzu současného stavu jako východisko pro zpracování koncepce českého archivnictví.

5. POMOC UKRAJINĚ

Po začátku války se začalo uvažovat o pomoci v oblasti archivnictví, která přišla z Poslanecké sněmovny a také z Ministerstva vnitra, kdy byly darovány archivní regály na uložení ohrožených archiválií. Co nyní může pomoci, je pomoc v oblasti vzdělávání – transfer vědomostí v oblasti konzervace a restaurování archiválií – na Ukrajině nemají žádné školené restaurátory. Jsou vděční, co se tady naučí a rádi bychom v tomto pokračovali. Problémů je však mnohem víc. **M. Ďurovič** uvítal pomoc Ukrajině a investice do vzdělávání restaurátorů. Navrhl, aby archivy věnovaly také něco ze svého restaurátorského vybavení a materiálu k restaurování, což by jim moc pomohlo.

P. Vokáč uvedl, že je třeba s materiální pomocí spojovat i předávané know-how, což se v tomto případě daří

D. Doležal oznámil, že pomoc by měla pokračovat i v příštím roce stážemi nebo i další formou.

6. DEBATA NAD ČINNOSTÍ VAR

S. Bárta uvedl, že VAR by měla být více vidět a zveřejňovat informace. Měli bychom si definovat, na co by se VAR měla soustředit a snad vypracovat jakési „programové prohlášení“.

M. Severa nechá na web MV zveřejnit členy VAR a bude pokračovat ve zveřejňování zápisů.

P. Cajthaml sdělil, že by bylo dobré na příštím zasedání vypracovat časový harmonogram plnění úkolů a začít se zřizováním pracovních skupin.

D. Doležal pošle schéma pracovních skupin v archivnictví členům VARu.

D. Kovář poděkoval za možnost účastnit se jednání i společně se Z. Martínkem, neboť oni jsou zástupci okresních archivů – nejpočetnější složky archivů vůbec.

Náměty k jednání se budou sbíhat u tajemníka VARu Michala Severy (michal.severa@mvcr.cz, 974 847 616).

Zasedání bylo ukončeno ve 12.54 hod.

Vědecká archivní rada děkuje za zapůjčení prostor Národního archivu.

Další zasedání Vědecké archivní rady proběhne 17. ledna 2024 od 10 hodin v zasedací místnosti odboru archivní správy a spisové služby MV.

Zapsal: Michal Severa, tajemník VAR

Schválil: Petr Vokáč, předseda VAR

Zápis vyhotoven dne: 16. listopadu 2023

USNESENÍ Z JEDNÁNÍ VĚDECKÉ ARCHIVNÍ RADY

15. listopadu 2023, v přednáškovém sále Národního archivu

Návrh usnesení 1/23:

Vědecká archivní rada navrhuje podle čl. 3 odst. 2 Statutu Vědecké archivní rady M. Ryantovou jako 2. místopředsedkyni Vědecké archivní rady.

Výsledek hlasování: Pro: 14   Proti: 0   Zdržel se: 1

Usnesení 1/23 bylo schváleno.